

جامعه باشد. تشکیل حکومت اسلامی

قانون های اسلام به گونه ای برنامه ریزی شده که بدون «سازماندهی و تشکیلات حکومتی» اجرای همه آن ها ناممکن است. اسلام دستورهایی در زمینه امور مالی و اقتصادی مانند زکات، مالیات و... دارد که با جمع آوری آن ها، بودجه کلانی در دست حاکم اسلامی قرار می گیرد. او با قسمتی از آن، نیازمندان جامعه را به زندگی عادی می رساند و بخش باقی مانده نیز، در راه انجام امور مالی حکومت، از قبیل تهیه سلاح و تجهیزات تدارکاتی، تبلیغاتی و... هزینه می گردد. از سوی دیگر، قسمت قابل ملاحظه ای از فقه اسلامی، به امور حقوقی و قضایی، رابطه با کفار و بیگانگان، تنظیم سیاست های داخلی و امنیتی و... پرداخته است که حتما باید توسط یک حکومت مقتدر اسلامی به سر و سامان برسد.

اهداف حکومت اسلامی

در حکومت های عالی الهی، هدف حکومت، سازمان های دولتی، نظام ها و مقررات اجتماعی آن است که عالم انسانیت را به طرف کمال سوق دهد. در این حکومت، اغراض و منافع شخصی حکمرانان، هیچ گونه اصلاتی ندارد. حتی تشریفات زندگی رئیس حکومت و مقامات عالی در حدودی است که مصالح عمومی اقتضا کند و چه بسا که بساط زندگی عالی ترین صاحبان مناصب حکومتی، با یک فرد عادی تفاوت چندانی ندارد. در این نظام، خواسته های مردم نیز در حد نیاز و اعتدال است. از تبعیض ها، افراط ها و تفریط ها، هر چند مورد پسند عموم باشد، جلوگیری می شود. در حکومت عالی الهی، عنایت به تأمین خواسته های مادی مردم در حدودی است که فرد و جامعه، نه در فشار محرومیت های مادی خرد و منحرف شود، و نه همه نیروها در راه هوا و هوس و شهرت متمرکز گردد و از کمالات عالی معنوی محروم

هفته سپاس

هفته دولت، هفته سپاس و قدردانی از دولت مردانی است که در راه خدمت به مردم گام برمی دارند. این هفته که به پاس گرمی داشت یاد و نام دو یار دیرین ملت، دو اسوه خدمتگزاری و تواضع، دو انسان مخلص، شهیدان رجایی و باهنر «هفته دولت» نام نهاده شده، در بزرگداشت مقام والای انسان هایی است که تمام همشان رفع مشکلات ملت، پیشرفت کشور، بهره گیری از نیروهای جوان، رسیدگی به مستمندان و محرومان و هزاران کار ناگفته است.

سند افتخار

به سبب نیازهای گوناگون بشر، همکاری بین افراد یک جامعه برای برطرف کردن نیازهای یکدیگر لازم است. زمانی که عده ای با هم زندگی می کنند، بر سر منفعت های شخصی، اختلاف هایی بین آنان به وجود می آید و ممکن است به دلیل های گوناگون، به حق یکدیگر تجاوز کنند. در چنین شرایطی، اگر قانون مشخص و صحیحی حاکم باشد، هر کس به حق خود می رسد و به کسی ستم نمی شود از سویی، این برنامه و قانون نیز مجری می خواهد. پیاده کردن قانون، رسیدگی به وضع عمومی مردم و برقراری امنیت، در دستگاه اجرایی مناسب صورت می پذیرد. بنابراین، جامعه بشری از حکومت بی نیاز نبوده و باید دارای برنامه صحیح و قانون درست اداره

هفته دولت، فرصت مناسبی است تا در خدمات ارزنده و تلاش بی وقفه دولت مردان نظام جمهوری اسلامی تأمل کنیم و پشتیبان و حامی آنان در همه زمان ها باشیم. این هفته که سند افتخار دولت مردان خدمتگزار و صاحب منصبان دلسوز است، بهترین فرصت برای بازگویی خدمات نادیدنی آنان به شمار می آید تا بدین وسیله، اندکی از تلاش و کوشش این مجموعه قدردانی شود. چه نیکوست که این هفته و هر هفته، به سخت کوشان خستگی ناپذیر عرصه مدیریت «خسته نباشید» بگوییم.

لزوم تشکیل حکومت

را اداره می کرد. آن حضرت نامه های بسیاری می نوشت و در آن ها، اصول کشورداری را به آنان یاد می داد.

یکی از کامل ترین نامه های آن حضرت، که در بردارنده مباحث اخلاقی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی است، نامه ۵۳ نهج البلاغه به مالک اشتر، هنگام انتخاب وی به زمامداری مصر است. بسیار نیکوست کارگزاران دولت جمهوری اسلامی نیز با سرمشق قرار دادن این منشور جامع، بر رهنمودهای برترین دولت مرد جهان، جامعه عمل بپوشانند.

امتیاز ندادن به خویشاوندان

در دولت اسلامی، روانیست که مسؤولان نظام، برای خویشاوندان خود امتیاز ویژه ای قائل شوند و آنان را بر دیگران برتری دهند. روزی برادرزاده امام علی علیه السلام عبدالله بن جعفر خدمت حضرت امیر علیه السلام رسید و از اوضاع اقتصادی خود گفت و ادامه داد: عمو جان! شایسته است که امر فرمایی مقداری از بیت المال برای اداره زندگی من داده شود. سوگند به خدا برای اداره زندگی چیزی در منزل ندارم. امام پاسخ داد: «چیزی برای تو در نزد من وجود ندارد و بیت المال مسلمانان را هم نمی توانم به تو بدهم، مگر آن که به عموی خود دستور دهی تا از بیت المال دزدی کند.

مراقبت از بیت المال

یکی از دختران امام علی علیه السلام از ابو رافع، خزانه دار بیت المال اجازه گرفت که گردن بندی قیمتی را از بیت المال سه روز به امانت بگیرد و سپس تحویل دهد. وقتی امیر مؤمنان متوجه شد، ابو رافع را نکوهش کرده و فرمود: آیا به بیت المال مسلمانان خیانت روا می داری؟ ابو رافع گفت: من از مال خود ضمانت کرده ام. ایشان فرمود: همین امروز آن را به بیت المال بازگردان و مواظب باش دیگر این کار تکرار نشود. سپس آن حضرت به

کرد و با اعمال خویش، کارگزاران حکومتی را هم به این کار تشویق می نمود. در یکی از شب های آغازین خلافت، امام علی علیه السلام چراغی را در اتاق بیت المال روشن کرده بود و مشغول محاسبات بود که طلحه و زبیر بر حضرت سلام کردند و گفتند: با شما کاری داریم. امام فرمود: آیا مربوط به حکومت و امور مسلمانان است، یا به امور شخصی شما ارتباط دارد؟ پاسخ دادند: امر شخصی است. امام علی علیه السلام بی درنگ چراغی را که از بیت المال روشن بود خاموش، و چراغ دیگری را روشن کرد... نیز زمانی دیگر، هنگامی که عمرو عاص، سیاست باز معروف برای کار خصوصی خود از حضرت علی علیه السلام وقت گرفت، ایشان چراغی را که با روغن بیت المال می سوخت خاموش، و در نور مهتاب با وی صحبت کرد.

رهاورد سوء مدیریت

کارگزاران نظام اسلامی و حکومت علوی، باید راه و روش صحیح مدیریت را به کار گیرند و همانند حکومت های استبدادپیشه طاغوتی، بر مردم ستم روا ندارند. نابرابری و تبعیض، نارضایتی مردم را به همراه خواهد داشت و پیامدهای ناگواری برای حکومت به ارمغان می آورد. امیر مؤمنان علی علیه السلام در دستورالعملی طولانی به یکی از فرماندارانش در فارس، رهاورد سوء مدیریت کارگزاران را یادآور شده و فرمود: «عدالت را بگستران و از ستمکاری و سخت گیری بی جا بپرهیز؛ که ستم، موجب فرار مردم از منطقه می شود و بیدادگری، به مبارزه و خون ریزی می انجامد».

منشور دولت مردان

امیر مؤمنان علیه السلام در دوران کوتاه مدت پنج ساله حکومتش بر جامعه اسلامی، همواره مراقب اعمال و رفتار فرمانداران و کارگزاران خود در نقاط مختلف کشور پهناور اسلامی، از خراسان تا مصر بود و با مدیریتی قوی آنان

بماند.

خدمت به محرومان

با تشکیل جمهوری اسلامی که اراده ملت بر تعیین سرنوشت خویش مشخص گردید، نور امید در دل مستضعفان و قشر محروم جامعه برافروخته تر شد. آنان که سال ها در زیر چکمه ظلم و ستم شاه، مطرود و بی پناه شده بودند، اکنون با تشکیل دولت اسلامی، تمام امیدشان به این نظام و کشور اسلامی است. از این رو، مسؤولان دولت در برابر محرومان جامعه وظیفه ای سنگین و بس دشوار دارند و باید در تمام مدت فعالیت خویش، خدمت به این قشر را از یاد نبرند و با جان و دل، در راه برآوردن خواسته های آنان کوشش کنند. حضرت امام رحمه الله نیز همیشه در سفارش های خود به دولت، خدمت به محرومان را یادآوری می کردند و می فرمودند: «دولت شما، دولت محرومین است؛ باید برای محرومین کار کنید».

ایران سرافراز

یکی از وظایف خطیر دولت، پاسداری از نهال شکوفای انقلاب اسلامی است که با خون هزاران لاله پرپر شده به بار نشست است. از این رو، شایسته است مسؤولان دولت در راه رشد و پیشرفت همه جانبه کشور، از هیچ کوششی دریغ ننمایند. ایران پیشرفته، توسعه یافته و دارای صنعت و فناوری، آرزوی همه خدمتگزاران دلسوز و مخلص دولت جمهوری اسلامی است. تا زمانی که ایران خود قادر به صدور علم نباشد، همه دولت مردان دست در دست هم، برای رشد و ترقی همه جانبه کشور می کوشند تا ایرانی اسلامی و سربلند در جهان امروز داشته باشیم.

استفاده از بیت المال

دولت مرد بزرگ جهان اسلام، حضرت امیرمؤمنان علی علیه السلام هیچ وقت از بیت المال استفاده شخصی نمی

خویش فرمودند: «این ملت است که آمد و شما را از این همه گرفتاری‌ها بیرون آورد و با رأی خودش، مجلس درست کرد و جمهوری اسلامی را تنفیذ کرد و رئیس جمهور درست کرد و آن‌ها هم دولت درست کردند. همه چیزهایی که ما داریم، از این مردم است... تا این مردم را دارید، خوف این که بتوانند به شما آسیب برسانند، هیچ نداشته باشید».

هماهنگی دولت و مردم

از آن جایی که مردم نقش اصلی و محوری در پیروزی انقلاب و برپایی حکومت اسلامی داشتند، برنامه‌های دولت نیز باید با خواست‌های اساسی آنان هماهنگ باشد و دولت مردان، برنامه ریزی کشوری را هم سو با نیازهای ملت سامان دهی و تنظیم کنند. بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، حضرت امام خمینی رحمه الله با تأکید بر این مسأله فرمودند: «در رأس برنامه‌های دولت، باید این مطلب باشد که این هماهنگی را حفظ بکنند و خیال نکنند که ما دولت هستیم و باید مسأله‌ای را که مطرح می‌کنیم، ملت بپذیرد؛ چه روی مصالحش باشد، چه نباشد... شما نمی‌توانید کارهایی را که الآن در ایران هست انجام دهید، الا با هماهنگی با ملت. هماهنگی با ملت هم این است که شما توجه کنید به خواست‌های این‌ها».

دولت و جلب رضایت مردم

اقتدار هر کشوری، به حمایت آحاد ملت آن کشور وابسته است و تا زمانی که مردم از خدمات دولت خود راضی و خشنود باشند، همواره در صحنه بوده و دولت خود را پشتیبانی خواهند کرد و البته همه حکومت‌ها موظف به جلب رضایت مردم هستند. رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام رحمه الله در این زمینه فرمودند: «تا ملت در کار نباشد، نه از دولت و نه از استانداران کاری نمی‌آید؛ یعنی همه دستگاه‌های دولتی به استثنای ملت، کاری ازشان نمی‌آید. از این جهت، همه ما و شما آقایان و آن

و راست بودن وعده‌های وی، اصلی‌ترین عامل جلب اعتماد عمومی در جامعه به شمار می‌آید. بر این اساس، حضرت علی علیه السلام در فرمان خود به مالک اشتر، او را از هر گونه تخلف به وعده منع می‌کند و می‌فرماید: «مبادا به مردم وعده‌ای بدهی و سپس خلف وعده نمایی. عمل نکردن به وعده‌ها، خشم خدا و مردم را برمی‌انگیزاند که خدای تعالی فرمود: گناه و دشمنی بزرگی است نزد خدا، این که چیزی را بگویند و به آن عمل نکنید».

ثبات دولت

عدل و دادگری، از اساسی‌ترین ویژگی‌های اخلاقی کارگزاران نظام اسلامی است و در متون دینی، تأکید فراوانی بر این ویژگی مسؤولان حکومتی شده است. امیر مؤمنان علیه السلام پیوسته والیان و نمایندگان خود را در شهرها، به رعایت عدالت با مردم سفارش می‌نمود و رفتار و سیره نورانی خود ایشان در تقسیم بیت المال و امور حکومتی دیگر، بهترین الگو و اسوه برای همه زمامداران حکومت‌ها، به ویژه مسؤولان حکومت اسلامی است. آن حضرت در عهدنامه مالک اشتر، خطاب به وی نوشتند: «همانا بالاترین روشنی چشم زمامداران، برپایی عدالت در جامعه و آشکار شدن محبت مردم است». ایشان هم چنین در بیانی گهربار می‌فرماید: «ثبات و پا برجا بودن دولت‌ها، به سبب عدل و قوانین عدالت محور است». و «عدالت، برکات را دو چندان می‌کند».

دولت اسلامی در اندیشه امام خمینی رحمه الله

نقش مردم در تقویت نظام

پشتوانه اصلی برنامه‌های دولت، حضور مردم و حمایت‌های بی‌دریغ آنان از دولت مردان است. حضرت امام خمینی رحمه الله همواره در سخنان خود، به حضور جدی ملت تأکید داشتند و صاحبان اصلی این کشور و انقلاب را، مردم می‌دانستند. ایشان در یکی از سخنرانی‌های

«این ملت است که آمد و شما را از این همه گرفتاری‌ها بیرون آورد همه چیزهایی که ما داریم، از این مردم است... تا این مردم را دارید، خوف این که بتوانند به شما آسیب برسانند، هیچ نداشته باشید»

دخترش فرمود: آیا همه زنان انصار و مهاجر می‌توانند از وسایل زینتی بیت المال استفاده کنند.

دیدار با مردم

ارتباط نزدیک با مردم و پرهیز از هر گونه دوری و فاصله گرفتن از آنان، از وظایف اصلی زمامداران و کارگزاران نظام اسلامی است که در منابع دینی، تأکید فراوانی به آن شده است. پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیر مؤمنان علیه السلام ساعتی را برای ملاقات و رابطه مستقیم با مردم قرار می‌دادند و در روایات بسیار، حکمرانانی را که خود را از مردم دور نگه می‌دارند، نکوهش شده‌اند. امام علی علیه السلام در این باره فرموده‌اند: «هر زمامداری که خود را از نیازهای مردم دور نگه دارد، خداوند در روز قیامت نیازهای وی را برطرف نمی‌کند». نیز آن حضرت در فرمان خود به مالک اشتر می‌فرماید: «دوری و پنهان بودن از مردم طولانی نشود؛ زیرا دوری زمامداران از مردم جامعه، موجب نوعی تنگ‌خویی و کم‌اطلاعی در امور جامعه است. نهان شدن از مردم، زمامداران را از دانستن آن چه بر آنان پوشیده است، باز می‌دارد. پس کار بزرگ، اندک و کار اندک، بزرگ جلوه می‌کند».

وفای به عهد

وفای به عهد، یکی از عالی‌ترین فضیلت‌های اخلاقی انسان به شمار می‌آید و از ارزش‌هایی است که در میان اقوام و ملت‌های گوناگون با هر عقیده و مسلکی که باشند، از احترام و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. یکی از عوامل موفقیت کارگزاران و مسؤولان، داشتن پایگاه مردمی و اعتماد عمومی است. عمل کردن مسؤول به گفته خود

که تلخی محرومیت و رنج گرسنگان و پا برهنگان را نمی توانند بفهمند».

وظایف مردم

مردم در کنار خواسته های مشروع خود از دولت، وظایفی را نیز در قبال آن بر عهده می گیرد. نظارت بر کارهای دولت و حمایت از برنامه های اصلاحی و سازنده مسؤولان، از شمار کارهایی است که ملت می تواند برای شکوفایی و سرفرازی کشور خود انجام دهد. معمار انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی رحمه الله پیوسته به مردم سفارش می نمودند که در صحنه باشند و بر کارهای دولت و مجلس نظارت کنند و حامی آنان باشند. بخشی از سخنان و نصایح آن عزیز سفر کرده به این شرح است: «ملت باید ناظر باشد به اموری که در دولت می گذرد» و در جایی دیگر فرمودند: «یک کشور، وقتی آسیب می بیند که ملتش بی تفاوت باشند. ملت همه باید حاضر باشند در مسائل سیاسی. مردم نباید کنار بروند. اگر مردم کنار بروند، همه شکست می خوریم. حضور شما مردم عزیز و مسلمان در صحنه است که توطئه های ستمگران و حيله گران تاریخ را خنثی می کند»

جلسه هم اندیشی با امام جمعه معزز و بخشدار محترم در دفتر امام جمعه در خصوص برنامه های هفته دولت

به آن حق دارند، شما باید خدمت کنید به مردم. همه باید خدمتگزار این ها باشیم و شرافت همه ما به این است که خدمت به خلق خدا کنیم».

پاسخگویی

شایسته است مسؤولان، پیوسته درباره عملکرد خود در دوره مدیریتشان پاسخگو باشند و گزارشی از فعالیت های خود را به مردم ارائه دهند. با توجه به این که امسال از سوی رهبر معظم انقلاب، سال پاسخگویی مسؤولان نامیده شده است، بسیار نیکوست که این گزارش ها دقیق تر از همیشه باشد. حضرت امام رحمه الله نیز همواره بر بازگو کردن خدمات ارزنده قوه های سه گانه به مردم تأکید فراوان داشتند و می فرمودند: «من باید عرض کنم که دولت ما، دولتی است که از بس حسن نیت دارد، مسائل خودش را ذکر نمی کند و از اول من مکرر این را گفته ام که شما کارهایی که می کنید به مردم بگویید... شما باید دائما، خدمت هایی را که کردید و من می دانم خدمت های بسیار زیاد و ارزنده ای بوده است، این ها را ذکر کنید برای مردم».

ضرورت انتخاب صالح

در جمهوری اسلامی ایران، هم چون بسیاری از کشورهای جهان، رئیس جمهور به عنوان رئیس دولت و قوه اجرایی با رأی مستقیم مردم انتخاب می شود. و در این هنگام، مردم باید با تیزبینی و آگاهی بیش تر در این انتخاب حاضر شوند و سرنوشت چهارساله کشور خود را تعیین کنند. حضرت امام رحمه الله همیشه مردم را به انتخاب اشخاصی که از درون توده مردم بوده و درد جامعه را چشیده باشند، توصیه می کردند و می فرمودند: «توجه داشته باشند رئیس جمهور و وکلای مجلس، از طبقه ای باشند که محرومیت و مظلومیت مستضعفان و محرومان جامعه را لمس نموده و در فکر رفاه آنان باشند؛ نه از سرمایه داران و زمین خواران و صدرنشینان مرفه و غرق در لذات و شهوات،

هایی که در اختیار شما هستند، همه باید کوشش کنید که رضایت مردم را جلب بکنید در همه امور».

مثل علی علیه السلام باشید!

حضرت امام خمینی رحمه الله بارها به مناسبت های مختلف، خدمت صادقانه و خالصانه به محرومان، و دلسوزی و حمایت از آنان را به مسؤولان یادآور می شدند و می فرمودند: «دولت واقعا باید با تمام قدرت، آن طوری که علی علیه السلام برای محرومین دل می سوزاند، این هم با تمام قدرت دل بسوزاند برای محرومین؛ مثل یک پدری که بچه هایش اگر گرسنه بمانند، چطور با دل افسرده دنبال این می رود که آن ها را سیر بکند. یک دولت امیر المؤمنین باید این طور باشد». ایشان در جای دیگر، خطاب به اعضای هیأت دولت فرمودند: «در هر صورت، آنی که برای شما مهم است، خدمت کردن به همه طبقات، خصوصا مستضعف ها، خصوصا محرومینی که در طول تاریخ محروم بوده اند، [باشد]».

حقوق مردم بر دولت

مردم شریف و شجاع ایران، همیشه به وظایف خود در قبال انقلاب و کشور عمل کرده اند؛ از این رو، حق بزرگی بر گردن مسؤولان نظام دارند. رهبر روشن ضمیر انقلاب، حضرت امام خمینی رحمه الله فرموده اند: «مردم، دین خودشان را به جمهوری اسلامی تاکنون ادا کردند و به تکلیف خودشان عمل کردند. مردم به آقای رئیس جمهور به آن شورا رأی دادند، حالا نوبت آقایان است که در مقابل این همه زحمتی که آن ها کشیدند و محبتی که آن ها کردند و فداکاری ها که آن ها کردند، حالا نوبت آقایان است... نوبت شماست که باید این دین را به این مردمی که شما را نشانند به این مسند، دین خودتان را عمل بکنید، ادا کنید به مردم» و در جایی دیگر فرمودند: «این ها (مردم) حق دارند به ما و به شما، خیلی حق دارند. وقتی دولتی پیش می آید، آن هم دولتی است که مردم